АЛОҲИДА ТИШ АНОМАЛИЯЛАРИНИ ЭЛАЙНЕРЛАР БИЛАН ДАВОЛАШДА СТОМАТОЛОГИК ҲАЁТ СИФАТИНИНГ ЎЗГАРИШИ

Усмонова З.А., Камалова М.Қ.

Абу Али ибн Сино номидаги Бухоро давлат тиббиёт институти

Бухоро, Ўзбекистон

Аннотация. Тишларнинг нотўғри жойлашуви ташқи кўринишдан қониқиш, овқатланиш ва кундалик мулоқотга таъсир қилиши мумкин. Ортодонтик даволаш натижасини морфологик кўрсаткичлар билан чеклаш бемор сезадиган ўзгаришларни тўлиқ акс эттирмайди. OHIP-14 оғиз бўшлиғи ҳолатининг кундалик ҳаётга таъсирини баҳолаш учун ишлаб чиқилган воситадир [1]. Аппарат турини танлашда клиник эҳтиёжлар билан бирга ушбу кўрсаткичнинг динамикасини ўрганиш аҳамиятли.

Пастки фронтал тишлари зич жойлашган 132 беморда элайнерлар ва эджуайс аппарати билан даволашнинг стоматологик ҳаёт сифатига таъсири автореферат натижалари асосида баҳоланди. OHIP-14 барча гуруҳларда камайган. Кузатув якунида элайнерлар кичик гуруҳларида 2,4 ва 3,3 балл, брекет гуруҳида 5,5 балл қайд этилган.

Калит сўзлар. тиш аномалияси, элайнер, ортодонтик даволаш, OHIP-14, ҳаёт сифати, беморга йўналтирилган натижа.

Тадқиқот мақсади. Пастки фронтал тишлар зич жойлашуви бўлган беморларда элайнерлар ва эджуайс аппарати билан даволаш давомида стоматологик ҳаёт сифати динамикасини қиёсий баҳолаш.

Материал ва усуллар. Тақдим этилган авторефератдаги 18–24 ёшли 132 беморнинг кузатув натижалари таҳлил қилинди. Элайнерлар билан даволанган асосий гуруҳ 88 бемордан иборат бўлиб, жой танқислиги ≤4 мм бўлган А кичик гуруҳига 46, >4 мм бўлган Б кичик гуруҳига 42 бемор киритилган. Таққослаш гуруҳидаги 44 беморга олинмайдиган эджуайс

аппарати қўлланган. Ҳаёт сифати OHIP-14 орқали даволашдан олдин, 2 ва 6 ойда ҳамда ретайнер ўрнатилганидан уч ой ўтгач баҳоланган. Мазкур тезисда бошланғич ва якуний натижалар келтирилган. Баллнинг камайиши оғиз бўшлиғи билан боғлиқ салбий таъсирнинг камайишини билдиради. Статистик аҳамиятлилик чегараси $p<0,05$ бўлган [1].

Натижалар ва муҳокама. Даволашдан олдин OHIP-14 А кичик гуруҳида 16,4 балл, Б кичик гуруҳида 19,3 балл, брекет гуруҳида 19,0 балл бўлган. Б кичик гуруҳидаги юқорироқ бошланғич қиймат жой танқислиги кўпроқ бўлган беморларда субъектив ноқулайлик ҳам каттароқ эканини кўрсатган. Кузатув якунида кўрсаткич А кичик гуруҳида 2,4 балл, Б кичик гуруҳида 3,3 балл ва брекет гуруҳида 5,5 баллгача камайган.Элайнерлар кичик гуруҳлари ва брекет гуруҳи ўртасидаги якуний фарқ $p\leq0,01$ даражасида аҳамиятли деб берилган [1].

Бошланғич ва якуний ўртача қийматлар фарқи А кичик гуруҳида 14,0 балл, Б кичик гуруҳида 16,0 балл ва брекет гуруҳида 13,5 баллни ташкил этди. Бу миқдорлар тақдим этилган ўртача қийматларнинг арифметик фарқи бўлиб, индивидуал ўзгаришлар тақсимотини ифодаламайди. Ҳар учала гуруҳда ижобий динамика кузатилгани ортодонтик коррекциянинг бемор сезадиган фойдасини акс эттиради. Элайнерларда якуний баллнинг пастроқ бўлиши эстетик қабул қилиниш ва кундалик қулайлик билан боғлиқ бўлиши мумкин, бироқ мазкур омилларнинг мустақил ҳиссаси алоҳида текширилмаган.

Натижаларни баҳолашда бошланғич жой танқислиги даражаси ва кузатув муддатини ҳисобга олиш зарур. Асосий гуруҳ оғирлик даражасига кўра бўлинган, таққослаш гуруҳи эса умумлаштирилган. Шунинг учун кузатилган фарқни барча ортодонтик аномалияларга татбиқ этиш ёки элайнерларнинг мутлақ устунлиги сифатида талқин қилиш мумкин эмас. OHIP-14 натижаларини клиник текширув ва окклюзион барқарорлик билан биргаликда баҳолаш мақсадга мувофиқ.

Хулоса. Пастки фронтал тишлари зич жойлашган беморларда ҳар икки

даволаш усули стоматологик ҳаёт сифати яхшиланиши билан кечган. Элайнерлар гуруҳларида кузатув якунидаги OHIP-14 қиймати пастроқ бўлган. Ушбу натижа аппарат танлашда беморнинг эҳтиёжи ва кундалик қулайлигини ҳисобга олишни қўллаб-қувватлайди; якуний танлов клиник кўрсатмалар асосида амалга оширилиши лозим.

Фойдаланилган адабиётлар:

1 . Jiang Q., Li J., Mei L. et al. Periodontal health during orthodontic treatment with clear aligners and fixed appliances: A meta-analysis. Journal of the American Dental Association. 2018;149(8):712–720.e12.

2. Slade G.D. Derivation and validation of a short-form oral health impact profile. Community Dentistry and Oral Epidemiology. 1997;25(4):284–290. doi:10.1111/j.1600-0528.1997.tb00941.x.